

А АЛЬТЕРНАТИВНИЙ ГЕНДЕРНИЙ СЛОВНИК

ЕВГЕН ГОЛОВАХА

Київ-2011

АЛЬТЕРНАТИВНИЙ ҐЕНДЕРНИЙ СЛОВНИК/ Є.Головаха - Київ:
СПД Москаленко О.М., 2011 - 16с.

Публікація розрахована на всіх, хто має відкрите мислення і адекватно сприймає доброзичливі жарти на серйозні теми, а також зацікавлених у розвитку різних форм ґендерної просвіти.

Публікацію розроблено та видано за фінансової підтримки Глобального жіночого фонду (Грант №10-41260R)

Не для продажу (поширюється безкоштовно)

The publication was developed and printed with the financial support from the Global Fund for Women (Grant #10-41260R)

Not for sale

ISBN 978-966-2214-72-3

Про Інформаційно-консультативний жіночий центр

Центр заснований як неурядова неприбуткова організація 1995 року.

Одна з засадних цілей Центру - збір, узагальнення і розповсюдження інформації про діяльність жіночих організацій та жіночі ініціативи в Україні та за її межами.

Інша мета Центру - розвиток дискусії щодо ґендерних проблем в політичному і соціальному житті України для досягнення реальної рівності в суспільстві, а також проведення навчальних програм на базі Уповноважувальної освіти.

Голова правління Центру - Олена Сулова, більше інформації про організацію можна дізнатися тут: www.empedu.org.ua

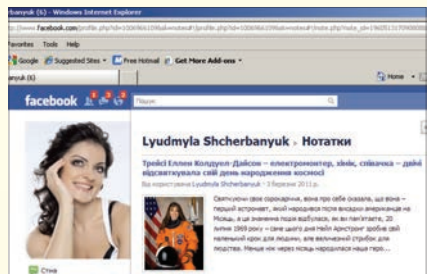
Інформаційно-консультативний жіночий Центр у 2009 році заснував Відзнаку гендерної рівноваги, яка надається двічі на рік – в дні весняного і осіннього рівнодення. Відзнаку отримують юридичні та фізичні особи, їх ініціативи, вчинки, а також процеси, дії, телепрограми та відеокліпи, дослідження, тощо, які сприяють утвердженню гендерної рівності і трансформації суспільства з метою повної реалізації принципу рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.

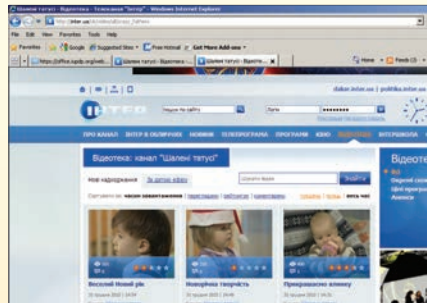
«Альтернативний гендерний словник» Євгена Головахи, доктора філософських наук, заступника директора з наукових питань Інституту соціології НАН України отримав 21 березня 2011 року в день весняного рівнодення Відзнаку Гендерної рівноваги – Весна 2011.

Іншими переможцями стали:

Людмила Щербанюк за ініціативу досліджень про жінок космонавток (астронавток) і розміщення їх в соціальній мережі Facebook ([http://www.facebook.com/Profile – Lyudmyla Shcherbanyuk](http://www.facebook.com/Profile-Lyudmyla-Shcherbanyuk)). Людмила підготувала дослідження про всіх 55 жінок, які здійснили політ у космос;

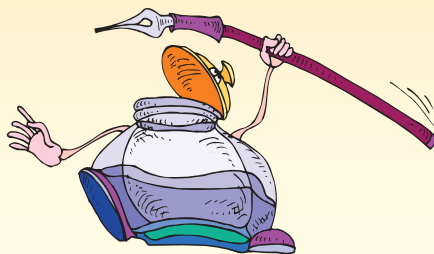

телевізійна програма «Шалені татусі» телеканалу «Інтер» за залучення чоловіків до активної участі у вихованні дітей та формування відповідального батьківства (www.otec.tv)

21 березня і 22 вересня – Всесвітні дні гендерної рівноваги. Вони припадають на весняне і осіннє рівнодення, і, як рівнодення, не залежать від політичного ладу, соціальних і культурних відмінностей, курсів валют і різного роду криз.

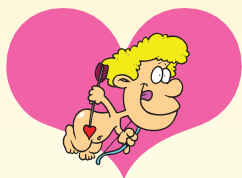
Останніми роками соціологи пишуть про гендерні проблеми дедалі більше «доброго і різного». Але, як на мене, пишуть надто серйозно — без огляду на належність до тієї чи тієї соціологічної школи і власну гендерну належність, яку, втім, кожен із нас відчуває, мабуть, навіть частіше за національну чи соціально-класову. Зважаючи на актуальність проблематики та її унікальний вплив на суспільство і кожного, хто в ньому перебуває як потенційний респондент чи дослідник, я й намагався скласти спеціалізований словник, котрий якщо й не допоможе глибше пізнати природу і соціальну зумовленість гендеру, то, принаймні, дасть змогу без надмірної драматизації сприймати деякі гендерні проблеми, що втраять свою неабияку привабливість, якщо їх зможуть розв'язати відповідно до науково обґрунтованих в існoвкiв і рекомендацій.

Євген Головаха

А

АМАЗОНКИ — войовничі фундаторки фемінізму — вчення про обмежену користь і необмежену шкоду чоловічої присутності.

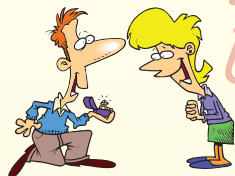
АМУР — єдиний стрілок, чия влучність сприяла не припиненню, а відтворенню життя.

АНДРОГІННІСТЬ — поєднання в людині найліпших жіночих і найкращих чоловічих якостей: жіночої вірності, чуйності, відповідальності, доброти і чоловічої здатності всі ці якості вправно використовувати.

АТОМІЗОВАНА СІМ'Я — сім'я, в якій настільки знижено соціальний контроль, що її члени сприймають один одного не лише як дітей, дружин і чоловіків, а й як людей.

Б

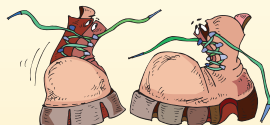
БЕЗШЛЮБНИЙ СТАН — стан, що може передувати шлюбу, може наставати після нього, але, на жаль, не може з ним співіснувати.

В

ВЗАЄМНЕ КОХАННЯ — згода двох у тому, що вони більше нікому не потрібні.

ВІРНІСТЬ — іменник, що пов'язаний довічними путами із часткою «не» і вкрай рідко їй зраджує.

ГЛАВА СІМ'Ї — найвпливовіший член сім'ї: у патріархальному суспільстві — чоловік, у сучасному — дедалі частіше інші домашні тварини.

ГОМОФОБИЯ — хвороблива відраза до гомосексуалізму, яка, втім, більшою мірою відповідає духу часу, ніж здорова.

ГАЛАНТНІСТЬ — данина чоловічої поваги жіночій нерозбірливості.

ГЕНДЕР — рід, що буває жіночим — що збуджує чоловіків; чоловічим — що збуджує жінок, і середнім — що збуджує філологів.

ГЕНДЕРНА ІДЕОЛОГІЯ — сучасне розуміння статевої диференціації, що сприяє перетворенню чоловіка і жінки на чоловічий гендер і жіночий гендер.

ГЕНДЕРНИЙ ПЕРЕВОРОТ — нова позиція жінки щодо чоловіка у сучасному суспільстві, уявити яку за часів торжества чоловічого шовінізму не могли навіть автори «Кама сутри».

ДВОЕЖЕНСТВО — діяння, визнане злочинним на тій підставі, що воно принижує жіночу гідність і надміру підносить чоловічу.

ДОМАШНЄ НАСИЛЬСТВО — форма сімейних стосунків, поширеність якої свідчить про міцні підвалини інституту сім'ї, котрі неможливо вибити жодними побоями.

ДОМАШНЯ ПРАЦЯ — єдина сфера трудової діяльності, в якій жінки страждають від безробіття набагато рідше за чоловіків.

ДРУЖИНА — жінка, приречена все життя стежити не так за собою, як за чоловіком.

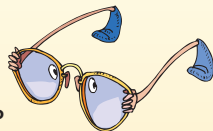

ДРУЖИНИ ДЕКАБРИСТІВ — героїчні жінки, які здійснили те, на що б ніколи не наважилися чоловіки декабристок.

ЕДІП — легендарний цар, невдалий шлюб якого сформував комплекс у вразливого Фрейда та у його не менш вразливих послідовників і пацієнтів.

ЕМАНСИПАЦІЯ — відмова жінок від численних традиційних чеснот заради того, щоби чоловікам зрештою дісталася не «прекрасна стать», на яку вони не заслуговують, а цілком заслужена — урівнена з ними.

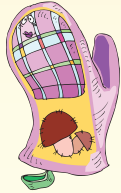
ЕФЕКТ «РОЖЕВИХ ОКУЛЯРІВ» — небажання закоханих бачити вади коханих аж до того моменту, коли хтось із них фундаментально отримає «по окулярах».

ЕФЕКТ ПРИСУТНОСТІ ІНШИХ — успішніше розв'язання простих завдань і менш успішне — складних у присутності спостерігачів; от чому політика потребує публічності, а секс — інтимності.

Є

ЄВА — жінка, котра першою збагнула, що шлях до серця чоловіка лежить через шлунок.

Ж

ЖІНКА — найжорстокосердніший кат, який і після того, як вирвав визнання, і далі вимагає його.

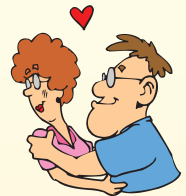
ЖІНОЧА ПСИХОЛОГІЯ — психологія, котру, всупереч поширеній думці, можна зрозуміти — було би чим.

ЖІНОЧИЙ КОНСЕРВАТИЗМ — активніше голосування жінок за консервативні партії як вияв їхнього одвічного прагнення зберегти усе, що чоловіки намагаються зруйнувати.

ЖІНОЧІ РУХИ — рухи жінок, які чоловікам приносять найменше задоволення.

З

ЗАКОХАНІСТЬ — почуття, через яке чоловіки та жінки втрачають голови, а решта бере шлюб.

ЗІЗНАННЯ В КОХАННІ — зізнання, яке лише посилює відповідальність, якщо воно щиросерде.

ЗРАДА — друга, за мірою серйозності, загроза для романтичних відносин; перша — обтяжлива незмінність їх.

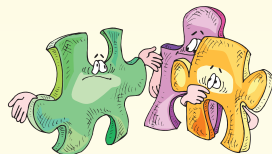
ІМПОТЕНЦІЯ — удар долі нижче паска.

ІО — жриця богині Гери, яка стала символом ревності, оскільки Зевс у ній бачив чарівливу красуню, а його дружина — лише корову.

КЛАСИЧНИЙ ТРИКУТНИК — двоє не люблять третього.

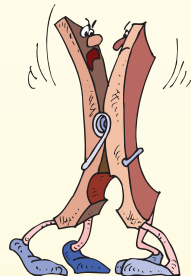
КОНТРАЦЕПЦІЯ — засіб реалізації егоїстичного принципу: «Не все найкраще — дітям!».

КОНФЛІКТ БАТЬКІВ І ДІТЕЙ — соціальний конфлікт, в якому кожна людина буває двічі: спершу не розуміючи, як можна бути такими нечуйними батьками, а потім — як можна бути такими невдячними дітьми.

КОХАННЯ — безкорисливе почуття, що не віддає переваги тим, хто на нього більше заслуговує.

«КРАЩА ПОЛОВИНА» — та, котру, як завжди, має «гірша».

ЛИЦАРІ — благородні кавалери, які в минулому завжди були готові віддати життя за прекрасних дам, а в наш час завжди готові за них випити.

ЛІБЕРАЛЬНИЙ ФЕМІНІЗМ — помірна течія у фемінізмі, прихильниці якої не наполягають на хірургічному видаленні чоловічого шовінізму в надії, що завдяки реформуванню він сам поступово відпаде.

МАСКУЛІННІСТЬ — комплекс типових рис, що відрізняють чоловіка від людини.

МІЗОГАМІЯ — відраза до шлюбу, яка у хворобливій формі виявляється напередодні шлюбу, а в здоровій — після.

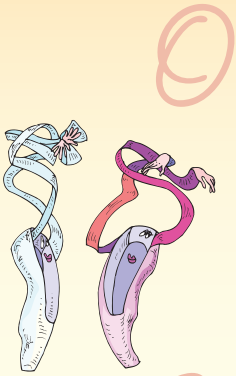
МУЗИ — божественні жінки, які надихають чоловіків-творців; у жінок-творців аналогічну функцію виконують істоти зі схожою назвою — «мужики».

НАВ'ЯЗЛИВІСТЬ — спосіб чоловічого ставлення до жінок у таких формах, як нав'язлива увага і ще більш нав'язлива неухважність.

НОВИЙ ЧОЛОВІК — тип чоловіка, який від шовіністської моделі «мужнє повеління — жіночна підлеглість» дійшов до феміністської моделі мужньої підлеглості жіночному повелінню.

ОДНОСТАТЕВИЙ ШЛЮБ — проміжний етап сімейної еволюції — від традиційного шлюбу до законного шлюбу між фетишистом і жіночими колготками.

ОЛЕНА ПРЕКРАСНА — великодушна жінка, яка вирішила, що краще занастити Трою, аніж зіпсувати життя коханому чоловікові.

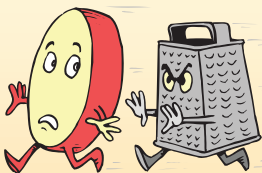
ПАРТНЕРСЬКА ЛЮБОВ — почуття, що виникає в разі тривалих стосунків як щось середнє між романтичним коханням і любов'ю до батьківщини.

ПЕРЕЛЮБСТВО — смертний гріх, з якого розпочалася людська історія і без якого ризикує закінчитися.

ПЕРСОНАЛЬНИЙ ПРОСТІР — простір навколо людини, в який вона не готова допустити інших людей; рамки цього простору, як правило, збігаються із рамками пристойності.

ПЛАТОНІЧНЕ КОХАННЯ — почуття, що підтримує віру в те, ніби можна кохати людину, навіть не володіючи нею, а не тільки володіти, не кохаючи.

ПОДРУЖНІЙ ОБОВ'ЯЗОК — застаріла правова норма, згідно з якою подружжя мало один перед одним такі борги, за які розплатитися можна лише натурою.

ПРОСТИТУЦІЯ — найдавніша професія, поширеність якої засвідчує, що безкоштовний сир буває лише в мишоловці.

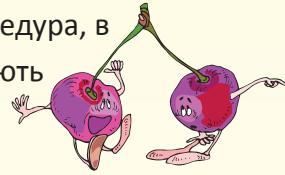
Р

РАДИКАЛЬНИЙ ФЕМІНІЗМ — крайня позиція у боротьбі з дискримінацією жінок, яка передбачає, що у чоловіків треба вирвати не тільки владу, а й шкідливе її джерело.

РЕВНОЩІ — почуття, котре якщо й пов'язане з любов'ю, то лише з любов'ю до себе.

РОЗІРВАННЯ ШЛЮБУ — правова процедура, в результаті якої чоловік і жінка перестають бути чоловіком і дружиною і знову стають чоловіком і жінкою.

РОЗЛУЧЕННЯ — узаконений механізм, що дозволяє нещасливому подружжю спробувати ще раз стати іншим нещасливим подружжям.

РОЗРИВ ПОКОЛІНЬ — взаємне непорозуміння між батьками, які вже несповна розуму, і дітьми, які ще несповна розуму.

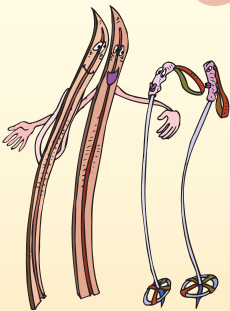

С

САМІТНІСТЬ — обтяжливий стан, коли поряд немає близької душі, якій можна його передати.

СЕКСУАЛЬНА АКТИВНІСТЬ — суспільна активність у молодості.

СЕКСУАЛЬНА ПОВЕДІНКА — єдина форма соціальної поведінки, що дає змогу отримувати задоволення всім учасникам процесу відтворення суспільних відносин.

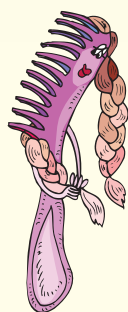

СЕКСУАЛЬНА РЕВОЛЮЦІЯ — революція, в результаті якої пригноблені маси отримали куди більше задоволення, ніж від усіх соціально-економічних разом.

СЕРІЙНА МОНОГАМІЯ — сучасна форма полігамії, що дозволяє отруювати життя не всім чоловікам одразу, а кожному по черзі.

СОРОМ — моральне почуття, яке людина здобуває, вступаючи у сферу статевих стосунків, і втрачає, вступаючи у сферу політичних...

«СПРАВЖНІЙ ЧОЛОВІК» — ідеальний тип чоловіка, який нікого не залишає — ну, хіба що, невістну вдову.

СУБЛІМАЦІЯ — психологічний механізм з перероблення оргазму в катарсис.

М

ТРАНСВЕСТИТИ — чоловіки, які вдають із себе жінок за правилами мімікрії: якщо не можеш бути гідним, тоді хоч іноді вдавай із себе такого.

ТРАНССЕКСУАЛИ — особи, що змінили стать: і дедалі частіше — чоловіки, які завбачливо залишають лави приречених.

ТУРИЗМ СЕКСУАЛЬНИЙ — ностальгічна форма туризму — подорожі пам'ятними місцями.

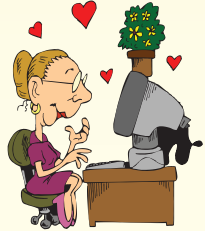
Ф

ФЕМІНІЗМ — рух жінок за те, щоб у суспільстві їх помічали навіть без макіяжу.

ФЕМІНІСТИЧНА МЕТОДОЛОГІЯ — підхід до соціології, ґрунтований на тому, що класична соціологія створена чоловіками, і якщо вона бодай чогось гідна, то це суто чоловіча гідність.

ФЛІРТ — любовна гра, яка б залишалася цілком безневинною, якби не численні шулери.

Х

ХОЛОСТЯК — людина, в якій інстинкт самозбереження перевершує інстинкт продовження роду.

Ц

ЦНОТЛИВІСТЬ — скарби патріархального суспільства, розграбовані в перебігу сексуальної революції.

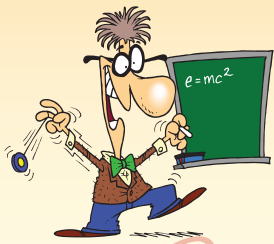
Ч

ЧОЛОВІК — істота, непідвладна антропогенезу, яка й досі залишається або звіром, або домашньою твариною.

ЧОЛОВІК — парадоксальна істота, здатна одночасно перебувати і над підбором, і під ним.

ЧОЛОВІЧА ЛІБЕРАЛІЗАЦІЯ — рух за ліквідацію забобону про те, що чоловік не здатен піклуватися про дитину. І правильно, про дитину — здатен, це про себе нездатен.

ЧОЛОВІЧА ПСИХОЛОГІЯ — не така вже примітивна психологія, як заведено вважати — до речі, й у цапа вона не така вже примітивна....

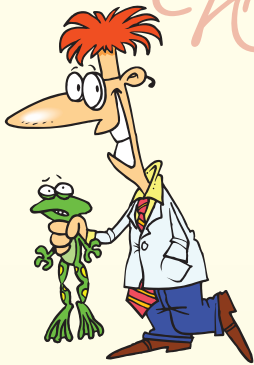
Ш

ШЛЮБНЕ СТИСНЕННЯ — брак чоловіків для незаміжніх жінок, що виникає через те, що багато чоловіків готові радше вмерти, ніж одружитися.

ШЛЮБНИЙ ВІК — вік, до настання якого від можливості взяти шлюб людину ще може врятувати закон.

Ю

ЮНАКИ — істоти чоловічої статі, що привертають увагу дівчат за шанс стати добрими дідусями для їхніх любих онуків.

СОЦІОЛОГІЧНА ПУБЛІЦИСТИКА

ЄВГЕН ГОЛОВАХА,
доктор філософських наук, завідувач відділу
історії, теорії і методології соціології Інституту
соціології НАНУ, головний редактор часопису
«Соціологія: теорія, методи, маркетинг»